—24) ja mujal. — K. redaktsioonis on ilmunud Ed. Strasburger'i j. t. Botaanika õpperaamatu eestikeelne tõlge (1925).

Isikl. ja mujalt saadud andmed. *T.*

KAIKKIWALTA (Kaukovalta), Petrus, Eesti misjonär, Läti Henriku kroonika teate järgi pärit Soomest (*de Vinlandia*). Tema nime kirjutatakse mitmel viisil (ka Kakuwalde, Kakewaldus, Kaikewalde), millistest kõige loomulikum on vahest Kaikkiwalta. Läti Henriku kroonika mainib teda esimest korda a. 1215, mil ta ühes ühe mõõgavendade ordu preestri Ottoga saadeti Sakalamaale; sel korral ristivad nad Sakalas kuni Paalani (s. o. Navesti jõeni) ja Ugandis kuni Emajõeni. A. 1222, kui Põhja-Eesti maa-aladel teotsesid juba taani misjonärid, saadeti K. jälle ristimistööle, seekord ühes Läti Henrikuga. Nad algasid tööd Tartumaal, läksid üle Emajõe ja saabusid lõpuks Virumaale, kus nende töö osutus õige suureks. Taani misjonäride eest tagənevad mõlemad preestrid hiljemini Järvamaale. Veel a. 1226 levitab K. ristiusku piisk. Alberti saadetuna Soontaganas ja Läänemaal, kus jällegi tema ja ta kaaslase menu olevat suur olnud. Hilisemast ajast pole meil K.-st teateid säilinud. — Et K. soomlasena on olnud väga kohane isik misjonitöö tegemiseks eestlaste seas, on arusaadav; kuidas K. sellele tegevusele siia asunud ja kas ta töö mingil viisil on olnud mõeldud vastukaaluks taani misjonitööle või on ta koguni taanlaste poolt siia saadetud, on selgusetu.

Läti Henriku kroonika (ed. W. Arndt, *Scr. rer. Germ.* XXIII [1874]); E. Pabst, Heinrich's von Lettland Lifl. Chronik (1867); Finsk Biogr. Handbok I (1903). *A. R. C.*

KALJUVALD, vt. **TOMBACH.**

KALLAS, Aino Julia Maria, soome kirjanik, sünd. Viiburi klk. 2. VIII 1878 ukj. Isa, Julius Krohn (vt.) oli Helsingi ülikooli soome keele ja kirjanduse professor, ema, Maria Wilhelmina Lindroos — Helsingi soome tütarlaste-kooli esimene juhataja. Krohnide suguvõsa põlvneb Põhja-Saksamaalt Rügeni saarelt, kuid temasse on segunenud abielude kaudu mitme sugupõlve kestes kümne erirahvuse verd. See suguvõsa on annud soome kultuurielule terve rea väljapaistvaid tegelasi, nende hulgas ka just K.-e isa Julius Krohn. K.-e lapsepõlv möödus osalt Helsingis, osalt Kiiskilä mõisas Viiburi lahe rannal. Haritud inimümbrus ja idülline loodus jättis tulevasse kirjanikku kustumatuid mälestusi, nagu ta neist hiljemini ise on jutustanud autobiograafilises romaanis »Katinka Rabe«. Kui K. oli 10-aastane, hukkus ta isa äkki ühel purjekasõidul. See traagiline sündmus katkestas enneaegu lapsepõlve idülli, pärandades kirjanikule nii paljudes ta teostes korduva surmamotiivi. A. 1895 lõpetas K. Helsingi soome tütarlaste-kooli ja naitus a. 1900 eesti keeleteadlase dr. O. Kallasega (vt.); elas selle järel 3 a. Peterburis, kust siirdus Tartu, mis jäi 15 a. jooksul tema elukohaks Eesti iseseisvaks saamise järel nimetati dr. K. eesti saadikuks Helsingi ja sealt 3 a. hiljemini Londoni, mis on olnud ka A. K.-e asukohaks. Sealt on ta teinud oma kirjanduslikke ringreise, nõnda a. 1923 Eestisse ja Ungari ning a. 1926 Ameerika Ühendriikidesse.

Kuigi K. kirjutab soome keeli, ometi on põhjust käsitleda teda ka eesti kirjandusloos. Kirjanduslikku tegevust algas ta õieti varakult, kuid leidis oma otsekohese ala palju hiljemini. Tema esimesed teosed, luuletuskogu »Lauluja ja ballaadeja« (1897) ning novellikogu »Kuloa ja kevättä« (1899) ilmusid varjunime A. Suonio all (S. nime tarvitas ka tema isa luuletajana), kuna pikema novelli »Kirsti« (1902) autorinimeks oli A. Krohn. Kuid alles lähem tutvumine ta uue kodumaa — Eesti — mineviku ja olevikuga aitas K.-el lõplikult leida oma kirjanduslikku suuna ja laadi, samuti kui varustas teda erilise ainealaga. Esimese äratajana mõjus Saaremaa oma idüllilise looduse, karmi mineviku ja omapäraste inimkujudega. Kuid aja jooksul laienes autori tähelepanu kogu meie rahva ja kultuurielu kohta. Sellest peale on K.-e toodangu ained olnud, peale paari erandi, ainult Eestist, olgu siis kõne ilukirjanduslikest teostest või ka kirjandusajaloolistest uurimustest ja esseedest. Sellega rikastas ta soome kirjandust sootu uute ainete, tunde- ja mõttealadega, luues aga ühtlasi otsekui eriharu eesti kirjandusele, kuigi võõras keeles. Kuid kui ta ilukirjanduses ainult eesti aineid kasutas, siis on ta oma kirjandus-ajaloolise ja kriitilise tegevusega otse aktiivselt osa võtnud meie esteetilise elu arendamisest ja tõstmisest, samuti kui ta palju aa., eriti Noor-Eesti ajajärgul, on isiklikult kaasa elanud meie kirjanduslikku elu. Teiselt poolt on ta eesti kirjandusse puutuvate uurimuste, arvustuste, tõlgete ja loengutega teinud rohkesti propagandat meie kultuurile väljaspool meie kodumaad.

Peale eespool-mainitud nooruskatsete on K. avaldanud järgmised jutustavad teosed: Meren takaa (I 1904, II 1905, eesti k. I Tartus, 1905, II 1908), Ants Raudjalg (1907, eesti k. Tartus, 1907), Lähtevien laivojen kaupunki (1913, eesti k. »Lahkuvate laevade linn«, 1913), Seitsemän. Titanic-novelleja (1914, eesti k. »Seitse novelli«, 1918), Katinka Rabe (1920), Vieras veri (1921, eesti k. »Võõras veri«, 1922), Barbara von Tisenhusen (1923, eesti k. a. 1924) ja Reigin